



BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

Tusen takk for invitasjonen

Hvordan rekruttere og beholde ungdom i vgo, og skape læringsglede og mestringstro? Ingebjørg Mæland

Hva skaper håp for framtiden?



Bærekraftmålene er sentrale i virksomhetsplanen

- *1 Utrydde fattigdom*
- *3 God helse*
- *4 God utdanning*
- *5 Likestilling mellom kjønnene*
- *8 Anstendig arbeid og økonomisk vekst*
- *10 Mindre ulikhet*
- *13 Stoppe klimaendringene*
- *16 Fred og rettferdig*
- *17 Samarbeid for å nå målene*



Start with asking what's
strong not what's wrong –
and then use what's strong
to change what's wrong

-Cormac Russell



**The twin sister to
loneliness, is uselessness**

-Cormac Russell

Fylkeskommunal læringsarena for ungdom mellom 16 og 24 år

- Hallingdal
- Drammen
- Kongsberg
- Ringerike
- Midtfylket

Rogaland har to avdelinger



- 250 ungdommer hvert år
- Kontinuerlig inntak
- Organisert på linje med 13 vgs, fagopplæring og PPOT
- Samarbeid med Kronprinsparets Fond siden 2011

Nødvendig tverrpolitisk støtte gjennom 45 år

Visjon, kultur og verdier

- I et trygt, styrkebasert og humørfyllt miljø lærer vi sammen hver dag, og alle læringskollegaene bidrar på sitt beste i et likeverdig læringsfellesskap.
- Alle ungdommer finner sin vei i utdanningssystemet, gjennomfører og ender opp med jobb, egen inntekt og gode liv.



Motivere, beholde og rekruttere ungdommer til videregående skole eller arbeid.

All opplæring knyttes til nasjonale læreplaner i praktiske og teoretiske verksteder.

Samsvarer med Fullføringsreformen og ny opplæringslov §§§ 9-5, 9-6, 9-7 om fylkeskommunenes ansvar.



Målgruppen kan beskrives slik (En ungdom kan ha flere vansker)

	2019/2020	2020/2021	2021/2022	22/23
• ADHD/ADD	55	67	87	74
• Psykiske diagnoser	87	88	94	122
• Autisme/Asperger/ Tourette	46	40	50	50
• Lese-skrive- matte vansker	28	39	23	29
• Store generelle lærevansker	8	16	12	17
• Rus			10	12
• Fysiske diagnoser			16	7

Målgruppen er unge med en hel haug med ressurser

Fra Skaugum Grand Prix september 2023

- Ønsker ikke å starte i videregående
- Avklare utdanningsvalg
- Motivere og forberede til vgo eller arbeid
- Vil lære mer fellesfag
- Eksamen på grunnskole eller VGS-nivå
- Strir med små eller store utfordringer



Alle har behov for å bli sett, hørt og forstått, anerkjent og respektert

Fleksible læringsløp - modell for Fullføringsreformen!?



KURSDELTAKER - BRUKER IKKE AV RETTEN TIL VGO.

- Kan søke gjennom ordinært skolesøk til AIB.
- Ungdom som avbryter vgo - inntak i løpet av 2 dager.

ELEVSTATUS – SKOLEN ANSVARLIG FOR IOP OG ENKELTVEDTAK

- Søker via inntakskontoret til skole.
- Sakkyndig uttalelse fra PPT
- Hele eller deler av opplæringen blir lagt til AIB.
- Opplæringen overføres til AIB fra vgs i løpet av året.
- Ca 1/3 av ungdomsgruppa er samarbeidselever

ALTERNATIV VG 3 FAGOPPLÆRING I SKOLE – ikke søkbart

- Ungdommer som ikke har fått lærekandidatplass får tilbud om opplæring i UngInvest i 12 mnd.

Kontinuerlig styrkebasert utviklingsarbeid fra 2005

- Kjernegruppe
- Styrkebasert tenkesett
- Relasjonell grunnforståelse
- Språkets betydning
- Lærende samtaler – lærende organisasjon
- Praksis knyttes til teori – ny utprøving
- Ungdommenes stemmer inn på viktige arenaer
- Endrer og implementerer samtidig.



Også må vi ha det gøy.....

- **Begrepet styrkebasert** blir ofte brukt som en paraplybetegnelse på ulike fagtradisjoner som benytter ord som styrkebaserte, ressursbaserte, empowermentbaserte eller resiliensbaserte tilnærminger (Helsedirektoratet, 2018; Kunnen, et al., 2013, Zimmermann, 2014).
- Slike styrkebaserte tilnærminger er også nært koblet sammen med teorier om mattering; om det å være betydningsfull gjennom å bli verdsatt og bidra til verdi i eget og andres liv og i samfunnslivet (Prilleltensky, et al. 2023).
- UngInvest AIB sitt arbeid er basert spesielt på sosialkonstruksjonisme (Gergen, 2023), Appreciative Inquiry (Cooperrider & Srivasta, 1987; Mæland, 2020; Hauger, 2021; Mæland & Hauger, 2008) og positiv psykologi (Seligman, 2011).
- *Sitatet er hentet fra evalueringsrapport fra NTNU 2024 av Folkehelseprosjekt Hallingdal*

STYRKEKORT

- Et enkelt verktøy for å sette ord på gode personlige egenskaper
- Samtaler som bygger positive identiteter.

Basert på Peterson og Seligman sin forskning om signaturstyrker (24 karakteregenskaper).



Veikart for ungdommene

Dette kan vi ha en kursdag om dersom det er ønskelig



Jeg ønsker å snakke med deg om hvilke tanker, drømmer du har for livet ditt.

Vi kan ser ett år, tre år, fem år eller 10 år fram?
Hvor tror at du bor? Hvem bor du sammen med? Hva holder du på med,- jobb, skole?
Bor du alene eller sammen med noen?

Hva er det første steget du vil ta for å bidra til at dette fremtidsbildet blir realisert?

Hvordan kan jeg og andre bidra til å realisere fremtidsbildet vi har laget?

Hva gjør vi allerede
Hva er det første steget jeg kan ta som vil ta oss mot fremtidsbildet?

Nasjonalt vitensenter i styrkebasert læring

vedtatt i 2014 pga økende interesse for resultatene og pedagogisk tilnærming.

- Kurs, konferanser, studiebesøk. Ungdommene deltar i planlegging og gjennomføring.
- Videreutdanning i samarbeid med HIBU fra 2012. NTNU fra 2018 til dd. 550 studenter.
- The Taos institute fra 2013 - dd
- Nordisk ministerråd 3-årig prosjekt Sverige, Norge og Danmark
- EEA Grant, med Estland og Island.
- Læringsfestivaler. Den 7 var i Bergen nov 2024
- Gir læring, kunnskapsutvikling og inntekter



Grunnkompet – undersøke det beste i organisasjonen og i hverandre

- Snu fra defensivt til offensivt
- Forske på det som fungerer
- Møte alle respektfullt -også i utfordrende situasjoner
- Trene ferdigheter
- Holde kursen i drift og utviklingsarbeid
- Proaktiv kultur



Hva skjer når alt dette jobbes med systematisk over tid ?



Resultater av årlig etterundersøkelse

Svarprosent 2021 89 % , svarprosent 2022 93% , svarprosent 2023 94 %

	2010	2013	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Utdanning eller arbeid	75%	79%	87%	83%	82%	85%	87%	86%	89%	86%
Utdanning	69%	70%	73%	73%	69%	66%	77%	69%	75%	75%
Positiv aktivitet	90%	91%	91%	90%	91%	95%	97%	93%	94%	93%



- DNVs samfunnsøkonomiske rapport for Kronprinsparets Fond viser 4 kroner samfunnseffekt for hver krone i UngInvest
- Foreldreundersøkelse i juni
- NTNU gjennomført samlet vurdering av all dokumentasjon – delrapport 1 og 2
- Evalueringsrapport fra folkehelseprosjekt i Hallingdal

UngInvest bidrar positivt samfunnsøkonomisk for Norge





X Påfølgende sider

Langsiktige og kortsiktige økonomiske effekter ...

- **Lønnsom langsiktig samfunnsinvestering**
 - **541MNOK netto nytte per år**, tilsvarende ~4x ROI for samfunnet som helhet
 - **61%** (fra 2%) fullfører VGS
 - **75%** (fra 47%) er i jobb frem til 60-årene¹
- **Dyre substitutter for UngInvest AIB**
 - UngInvest koster ca 160- 170 000 kr per ungdom



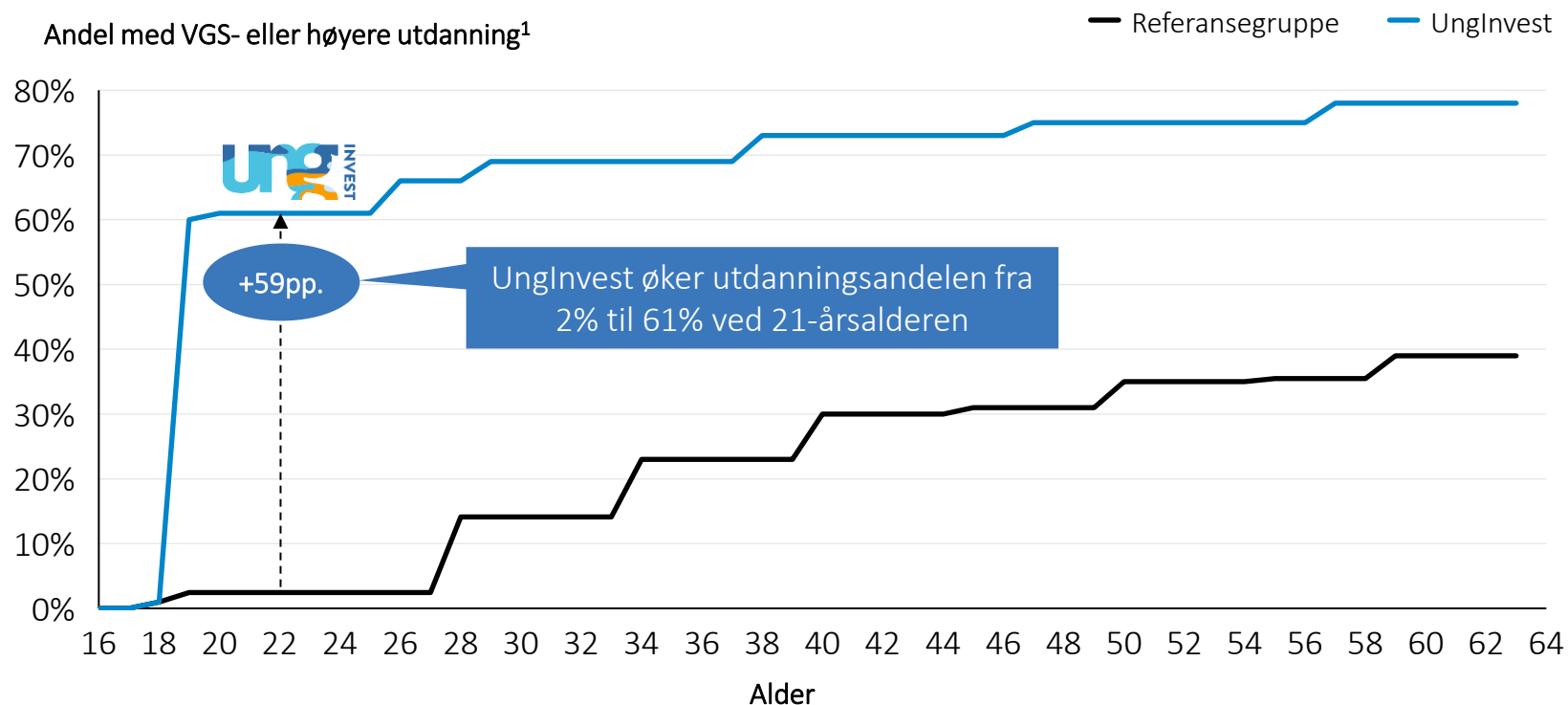
... samt effekter på velvære og Norges utdanning

- **Positiv effekt på deltakernes velvære**
 - **+44%** økt kvalitet av psykisk helse
 - **+51%** økt kvalitet av fysisk helse
 - **+40%** økt økonomisk stabilitet
- **Forbedrer Norges utdanningssystem**
 - **10+ forskningsrapporter** med positiv omtale om UngInvest siden 2011
 - **Ukentlige henvendelser** til UngInvest Buskerud fra andre skoler for å lære om styrkebasert læringsmetode
 - **4/15 fylkeskommuner** har etablert UngInvest, samt 11 vurderer etablering

1. Simulerte tall for referansegruppen av DNV GL

UngInvest har signifikant påvirkning på deltakernes utdanningsnivå ...

UngInvest øker andelen med VGS utdanning eller høyere



1. Modell basert på simulert livsløp for kull 2015/2016 fra UngInvest AIB sammenliknet med referansegruppen

UngInvest bidrar til at

~61%

av deltakerne har i 25-årsalderen har fullført videregående opplæring med enten studie- eller yrkeskompetanse – en økning fra 2% for referansegruppen

Resultater Alternativ skole vg3.

2016/2017: startet med 19 ungdommer og 17 gjennomførte kompetanseprøve eller gikk over i annen aktivitet. 2 avbrudd.

2017 /2018 : startet med 28 ungdommer og 24 gjennomførte kompetanseprøve. 3 overført til annet opplegg . 1 avbrudd

2018/2019: startet med 27 ungdommer. 17 gjennomførte kompetanseprøve. 24 av 27 i positiv aktivitet.

2019/ 2020 : startet med 20 ungdommer . 16 gjennomført kompetanseprøve. 1 avbrudd, 1 flyttet, 1 utvidet over 2 år, 1 utsetter prøven.

2020/2021

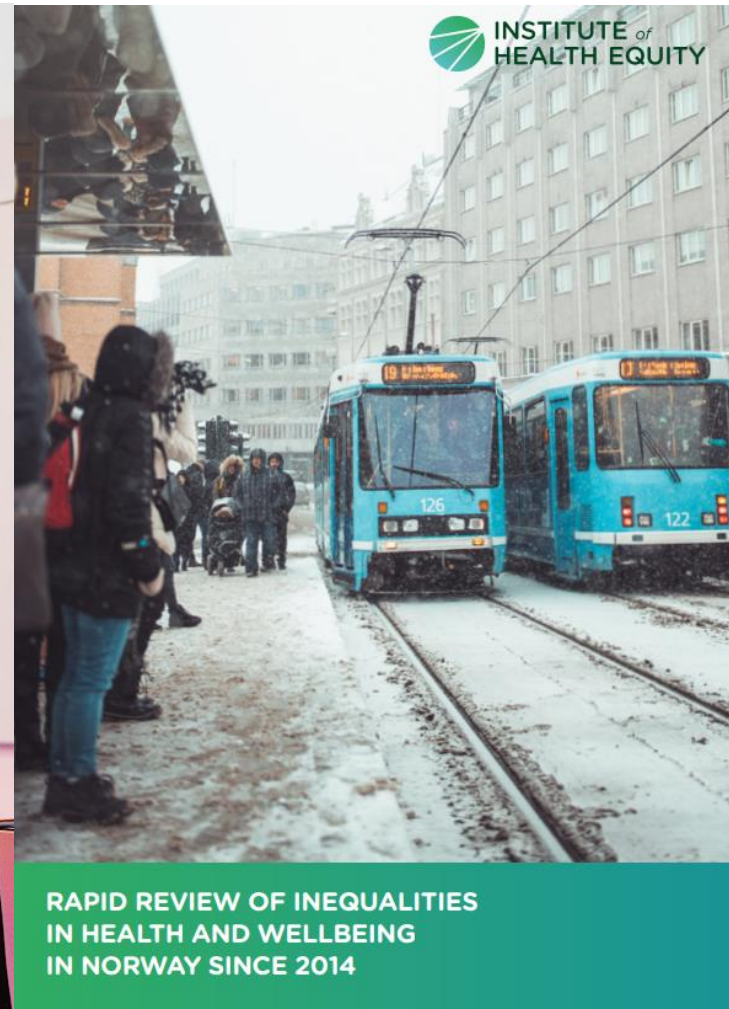
2021/2022 : startet med 18 ungdommer . 14 gjennomførte kompetanseprøve. 73 % i positiv aktivitet



UngInvest AIB oppløftende praksis. Inn i rapport til FN, bøker, artikler mm



<https://www.hesledirektoratet.no/rapporter/kunnskapsoppsummering-om-ulikheter-i-helse-og-livskvalitet-i-norge-siden-2014--sammendrag>



<https://www.instituteofhealthequity.org/resources-reports/rapid-review-of-inequalities-in-health-and-wellbeing-in-norway-since-2014>

Forbedring, innovasjon og generativ forståelse. Forskjellige måter å skape endring på.

- **Forbedring** handler om å anstrenge seg, jobbe hardere og mer effektivt, ved å ta bort forstyrrelser og få økt effekt av teamsamarbeid. Man forbedrer innenfor det man allerede gjør.
- **Innovasjon** forutsetter at man gjør ting fullstendig annerledes, og forbedrer ved å endre hele spillet. Hargreaves mfl (2014)
- **Generativ teori:** utfordre sosiale konvensjoner. Utforme dristige teorier som leder til nye handlingsmønstre og åpner for flere forståelser og muligheter. Gergen 2010, 2015, 2023

Systematisk undersøke det beste i organisasjonen og hverandre, gjennom offensive læringsspørsmål.



Aksjonsforskning med unge og eldre læringskolleger 2. juni 2022.

Ny forskningsdag gjennomført 19.mars 2024, knyttet til økt tilstedeværelse.

Hovedteorier knyttet til AI

- Positiv psykologi - Martin Seligmann, Chris Peterson mfl, B. Fredricson, Biswas-Diener
 - Organisasjonsutvikling – David Cooperrider, Srivastva
 - Sosialkonstruksjonisme – Kenneth Gergen
 - Generativ AI – Bushe,
-
- Anerkjennelse, bred involvering og tro på kompetansen til egne medarbeidere. Lytte etter de gode intensjonene, få fram taus kunnskap, refleksjon med deling og læring, konstruere og skape eierskap til ønsket framtid
-
- Hele tiden eksisterer både det positive og utfordringene /vanskene side om

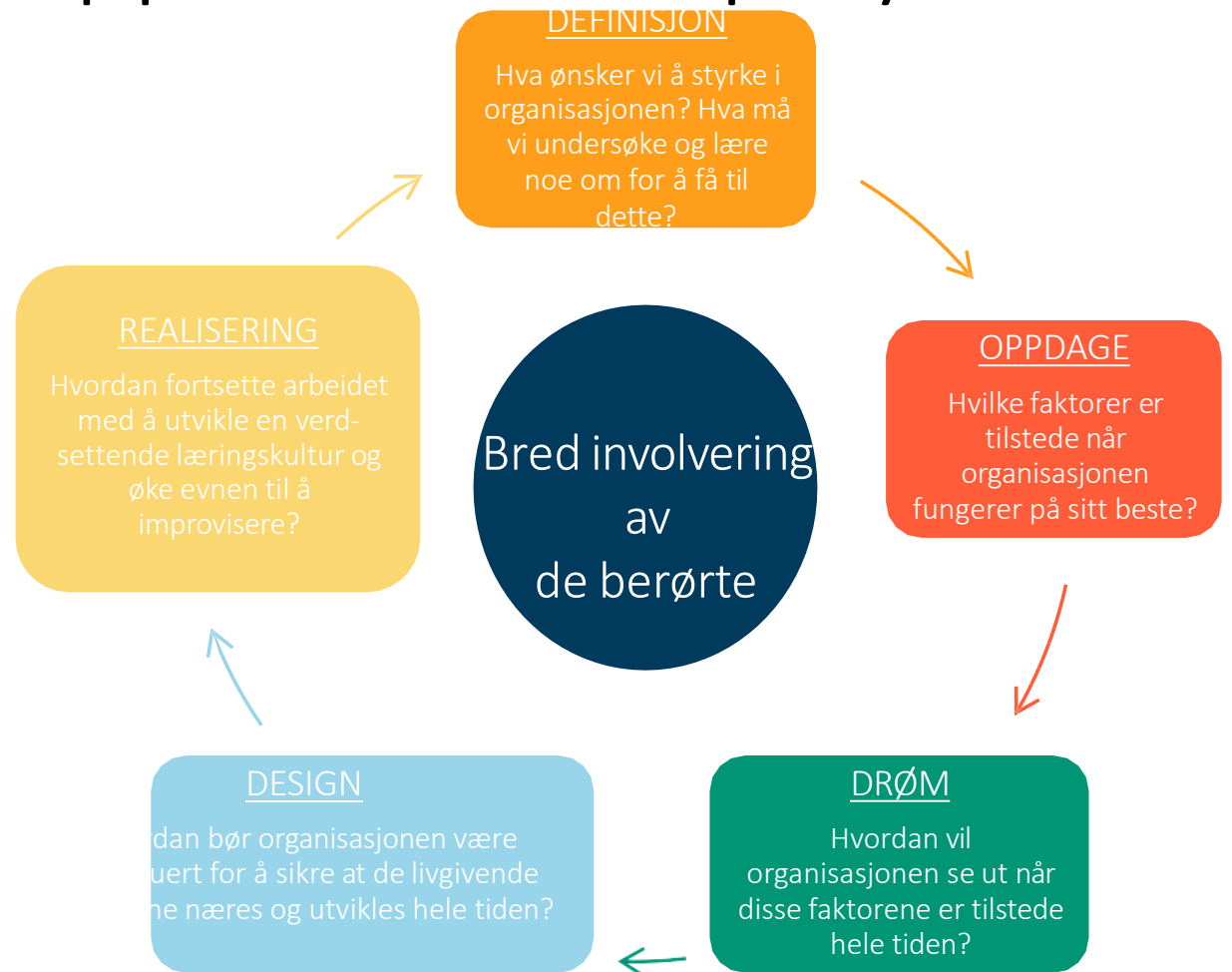


Aksjonsforskningsmodell Appreciative Inquiry

Hvordan kan vi sammen skape læringsfellesskap der alle

- *opplever trygge relasjoner og heier på hverandre*
- *får venner, og gleder seg til å komme til UngInvest hver dag,*

slik at alle lærer mer enn forventet, gjennomfører vgo og får gode liv?



Vi beveger oss i den retningen vi spør

Defensiv strategi

Styringsledelse

- **Spørsmål:** Hva er problemet?
- **Kunnskap** om feil og mangler
- **Handlinger** for å minimere feil og mangler
- **Fremtid** handler om regler, kontroll og oppfølging

Offensiv strategi

Læringsledelse

- **Spørsmål:** Hvilke suksesser og drømmer har vi?
- **Kunnskap** om det beste og våre potensialer
- **Handlinger** for å styrke det beste og våre potensialer
- **Fremtid** handler om å skape kreativitet og innovasjon

Fokusgruppeintervju Kvalitativ spørreguide

Øvelse i å finne en positiv fortelling

Øver på aktiv lytting og undring

Samtidig øvelse i grunnleggende ferdigheter



GRUPPEARBEID – TREØVELSEN



Deler konkrete fortellinger
fra praksis

Få fram suksessfaktorene

Skriver disse i røttene,
slik de blir sagt

Runde med nysgjerrighet
og anerkjennende undring



Skolens dominerende kultur er viktigere enn sosioøkonomisk bakgrunn for at **alle** skal trives, lære så mye som mulig, glede seg til skolen. Smyth & Hattam 2004 i Gro E Lund 2024



Alle ønsker å være verdifulle for andre, og bidra med noe verdifullt inn i fellesskap.

Realisering av framtidbildene :

Hva gjør vi i UngInvest AIB allerede?

Hva ønsker hver avdeling og hver enkelt å bidra med tfor å ta oss i retning av framtidbildene?

- Lytte, stjele og eksperimentere..

Hvordan jobber vi sammen for å sikre at vi videreutvikler oss?

Og ivaretar ungdommenes behov for faglig kompetanse og samfunnets behov for arbeidskraft i nåtid og framtid?



	Skolens kultur	Proaktiv kultur
1	Skolens klima	Elevenes stemmer involveres
2	Inklusjon vs eksklusjon	De som passer «minst inn», ønskes mest velkommen
3	Fleksibilitet	Respekt for elevenes forpliktelser utenfor skolen og deres behov for fleksibilitet i samarbeid med skolen.
4	Planlegging av undervisning	Samskapelse av undervisningsinnhold, relevans i fht elevenes liv og interesser
5	Pedagogikk	Felles planlegging av innhold og evaluering. Elevene opplever å bli behandlet likeverdig som menneske.
6	Håndtering av elevatferd og følelser	Læreren lytter tillitsfullt til elevene og tar deres følelser på alvor. Elevinnflytelse på å samskape konstruktive kontekster. Øvelse på adferd ses på som undervisnings-spørsmål.
	Respekt og omsorg	Løsningsorientert omsorg og respektfull dialog med elever for å styrke tilhørighet og fellesskap. Eksternalisering av problem

	Skolens kultur	Aggressive kultur	Passiv kultur
1	Skolens klima	Frykt, taushet og motvilje	Velvilje, likegyldighet
2	Inklusjon vs eksklusjon	Bråkmakerne fjernes. Elevenes rettferdighetssans har liten plass.	Utilpassede elever lempes gradvis ut.
3	Fleksibilitet	Krav om å overholde reglene	Forsøk på fleksibilitet som elevene opplever som inkonsistent Et kommunikasjonsbånd mellom mennesker
4	Planlegging av undervisning	Styres ovenfra uten elevinnflytelse	Gode hensikter om kobling til elevenes liv, men adskilt fra planlegging av undervisningen
5	Pedagogikk	Elevene føler seg nedlatende behandlet. Paranoide voksne	Uinteressant og kjedelig undervisning.
6	Håndtering av elevatferd og følelser Respekt og omsorg	Regler og sanksjoner, krav om å overholde disse. Ingen forholder seg til følelser. Nulltoleranse for sjikane, mobbing, rasisme	Forsøk på å behandle elevene rettferdig, men uten hell. Læreren forholder seg til følelser på en umoden og tilfeldig måte. Problemfokuset omsorg. Mangel på tid, ferdigheter, strukturer mm for å ivareta omsorg på rett måte.

Nasjonal satsing UngInvest

Buskerud- fem avdelinger

Rogaland- to avdelinger

Akershus- vedtak 2024

Nordland- UngVesterålen siden 2019

Troms – UngHarstad høst 2024

Vestfold- starter planlegger nå 2025

Innlandet – vedtak i desember 2025

Trøndelag- tett kontakt

Telemark – Kragerøakademiet ønsker å starte

UngInvest

Vestland – økende interesse for tenkesettet

Finnmark

Innlandet

Østfold Møre og Romsdal



Samskaping og innovasjon

- 1.0 Myndighetsutøvelse
- 2.0 Tjenesteleverandør
- 3.0 Samskaping (Relasjonell velferd: Århus, Trondheim, Drammen, Asker mfl)

Nytt – Nyttiggjort

«The twin sister to loneliness is
uselessness»

(Cormac Russell, 2020)

Når mennesker ikke blir regnet med som
en likeverdig deltaker i samfunnet, blir de
 gjerne syke. Eller sinte.

(Klyve, 2016; Wilkinson & Pickett, 2019)

